

องค์ความรู้ครูเพลง: กรณีศึกษาคูมน้ำส ปิตีสานต์

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์

ทฤษฎี
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปี 2554

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยเรื่อง องค์ความรู้ครูเพลง: กรณีศึกษาครูมนัส ปิติสานต์ ได้รับเงินทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งถือเป็นเกียรติอย่างสูงที่ได้รับ อันจะทำให้เกิดผลงานวิจัยที่มีค่าอย่างยิ่งในการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลข้อมูลคือ ครูมนัส ปิติสานต์ ผู้ที่มีองค์ความรู้ทางด้านดนตรีสากล บทเพลงลูกกรุง, เพลงประกอบละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ รวมทั้งการบรรเลงไวโอลิน ทั้งยังเป็นครูดนตรีทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มีความโดดเด่นในด้านดนตรี โดยได้รับการยกย่องจากกระทรวงวัฒนธรรมให้ครูมนัส ปิติสานต์ เป็นศิลปินแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2555 และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาญชัย อินทรสุนานนท์ และนายพรพัฒน์ อินทรสุนานนท์ ที่คอยช่วยเหลือ นำพาไปเก็บข้อมูลตลอดระยะเวลาที่ทำงานวิจัย และร่วมมือในการเผยแพร่ผลงานของครูมนัส ปิติสานต์

ทั้งนี้งานวิจัยเรื่ององค์ความรู้ครูเพลง: กรณีศึกษาครูมนัส ปิติสานต์ สำเร็จลุล่วงไปได้ดีด้วยความช่วยเหลือของคุณวรวีร์ และคุณสมบัติ คงประเสริฐ ที่ช่วยรวบรวมบทเพลงและโน้ตเพลงผลงานของครูมนัส ปิติสานต์ ตลอดจนเพื่อนชมรมดนตรีสันติมิตร ที่เป็นกำลังใจในการดำเนินการวิจัยเสมอมา ขอขอบคุณอาจารย์เมธี พันธุ์วาทร ในการพิมพ์จัดรูปเล่มตลอดจนได้ช่วยจัดทำหนังสือเล่มเล็กเพื่อส่งไปเผยแพร่ตามสถานศึกษาและองค์กรต่างๆ ทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ และอาจารย์ยงยุทธ เอี่ยมสะอาด ผู้ช่วยเหลือในการสัมภาษณ์ครูมนัส ปิติสานต์ เกี่ยวกับการบรรเลงและการสอนไวโอลิน

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์

มกราคม 2556

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่ององค์ความรู้ครูเพลง: กรณีศึกษาครูมนัส ปิติสานต์ มีจุดมุ่งหมาย 3 ข้อคือ

1. เพื่อศึกษาประวัติของครูมนัส ปิติสานต์
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ทางด้านดนตรีของครูมนัส ปิติสานต์
3. เพื่อนำเสนอและเผยแพร่ผลงานของครูมนัส ปิติสานต์ในรูปแบบการแสดง

ผลงานวิจัยสรุปได้ดังนี้ ครูมนัส ปิติสานต์ เกิดเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2471 บิดาชื่อ นายมูล ปิติสานต์ มารดาชื่อ นางเจริญ ปิติสานต์ เป็นบุตรคนที่ 4 ในพี่น้องทั้งหมด 7 คน ภรรยาชื่อ นางแสงจันทร์ ปิติสานต์ มีบุตรธิดา 5 คน ครูมนัส ปิติสานต์ จบการศึกษาทางด้านดนตรีที่กองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้เรียนกับครูพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยกร) โดยได้เรียนทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ครูมนัสมีความเชี่ยวชาญทางด้านการเล่นไวโอลินและเปียโน หลังจากจบการเรียนได้บรรจุเข้าทำงานที่กองดุริยางค์ทหารอากาศ มีตำแหน่งเป็นพลทหารดุริยางค์ มีหน้าที่ฝึกซ้อมดนตรี ดูแลการฝึกซ้อมให้กับนักเรียนดุริยางค์รุ่นใหม่ จนได้รับการเลื่อนยศเป็นพันจ่าอากาศเอกพิเศษจนถึงเกษียณอายุราชการ

สำหรับผลงานของครูมนัส ปิติสานต์ มีผลงานด้านการบรรเลงดนตรี ได้ร่วมกันกับกลุ่มเพื่อนก่อตั้งวงดนตรี “กระซิบมิตร” และงานทางด้าน การบรรเลงดนตรีตามสถานที่ต่างๆ และบรรเลงประกอบละครเวที นอกจากนี้ยังมีผลงานด้านการประพันธ์เพลงทั้งเพลงลูกกรุง, เพลงประกอบละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ เพลงลูกกรุงที่มีชื่อเสียงได้แก่ เพลงเสนาหา เพลงเหมือนคนละปากฟ้า ส่งผลให้ธำนิษฐา อินทรเทพ ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำ เพลงดาวพระศุกรีทำให้ครูมนัส ปิติสานต์ ได้รับรางวัลเมขลา บทเพลงลูกกรุงที่ผู้วิจัยสำรวจพบมีทั้งหมด 52 เพลง บทเพลงประกอบละครโทรทัศน์และภาพยนตร์สำรวจพบ 70 เพลง

ในด้านการเผยแพร่ผลงานแสดงของครูมนัส ปิติสานต์ ผู้วิจัยได้ร่วมมือกับกรุงเทพมหานคร จัดการแสดงที่หอศิลป์ กรุงเทพมหานคร ในการแสดงเรื่อง “เพลงรัก เพลงเด็ก เพลงผี เพลงดี ครูมนัส ปิติสานต์ จินตนาการไม่รู้จบ และได้ไปร่วมการแสดงในบทเพลงครูมนัส ปิติสานต์ ที่หอภาพยนตร์แห่งชาติ และได้ร่วมแสดงในรายการ “ดนตรีวิถีศิลป์” ของสถานีโทรทัศน์ TPBS ออกอากาศในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556 เวลา 21.00 น. และวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556 เวลา 8.00 น. นับว่าได้ร่วมมือกันเผยแพร่ผลงานของครูมนัส ปิติสานต์ ทั่วประเทศไทย

Abstract

A research entitled “Music master’s knowledge: a case study of master MANAS PITISANT” aims at following objectives

- 1.to study biography of master MANAS PITISANT.
- 2.to study musical knowledge of master MANAS PITISANT and
- 3.to exhibit and disseminate the works of master MANAS PITISANT in the form of performance.

The result of the research can be concluded as follows:

Born on July, 1 1928, master MANAS PITISANT is the 4th child from total 7 children of Mr.MUL PITISANT and Ms.CHAROEN PITISANT. Master MANAS PITISANT married Ms.SANGCHAN PITISANT and is a father of 5 daughters. A student of Prachenduriyang (PITI WADYAKORN), Master MANAS PITISANT studied music, both in theory and practice, at The Royal Thai Air Force Band. Master MANAS PITISANT specializes in violin and piano. Master MANAS PITISANT worked in The Royal Thai Air Force Band as an airman after completing his study. During his working days, master MANAS PITISANT was constantly promoted to higher rank. Flight Senior Sergeant was the rank at the time of his retirement.

Regarding musical works, master MANAS PITISANT, along with his friends, established a band called “Kra Chab Mitr”. Master MANAS PITISANT has played music for various places and also accompanied stage plays. Master MANAS PITISANT also composed songs of several genres such as “Look Krung”, TV series soundtracks, OST’s. His most famous “Look Krung” compositions are “SANEHA”, “MUEAN KHON LA FAK FAH”. The latter was composed for a singer, Thanin Indratep, and won Golden Record Award. Master MANAS PITISANT received MEKHLA awards from the composition “DAO PRA SUK”. The researcher has observed and found that Master MANAS PITISANT has composed 52 “Look Krung” songs and 70 TV series soundtracks.

For exhibiting and disseminating musical works of master MANAS PITISANT, the researcher, in collaboration with Bangkok municipality, organized a show called “Love songs, Children Song, Ghost Song, and Good Song of master MANAS PITISANT: an Endless Imagination” at Bangkok Art and Culture Centre. The researcher featured in the concert of master MANAS PITISANT’s compositions at the National Thai Film Archive. The researcher also appeared in the television programme “DONTRI KAWEE SILP” of Thai PBS channel. The programme was broadcasted on 9.00pm of February, 16 and 8.00am of February, 18. The show is a cooperation to publicize master MANAS PITISANT’s works all across Thailand.

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	3
ขอบเขตของโครงการวิจัย	3
ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ประโยชน์ของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิด	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	12
บทที่ 4 ผลการวิจัย	15
ประวัติของครุมนิส ปิตีสานต์	15
องค์ความรู้ด้านดนตรีของครุมนิส ปิตีสานต์	31
องค์ความรู้ด้านการบรรเลงดนตรี	31
องค์ความรู้ด้านการประพันธ์เพลง	35
องค์ความรู้ด้านการสอนดนตรี	220
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	224
บรรณานุกรม	229

ภาคผนวก	231
ประวัติพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยกร)	232
แรงบันดาลใจในการแต่งเพลงในด้านความรักของครูมนัส ปิติสานต์	234
ประมวลภาพถ่ายที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	236
แผนที่ไปบ้านครูมนัส ปิติสานต์	262
เอกสารอื่นๆ	263